

Verslag van boekbespreking van leeskring “De Omslag” op 27 april 2010.

Gelezen: Effi Briest van Theodor Fontane

Aanwezig: Paulien, Dicky, Marné, Annelies, Ariana, Nelleke, Thea, Gerda en Janny.

Wat vonden we ervan:

- Paulien: Kon er helaas ‘niet in’ komen
- Dicky: Vindt het geen Europees meesterwerk (zoals op de omslag staat), verder een aardig boek
- Marné: Aardig boek leuk om te lezen
- Annelies: Het kabbelt rustig voort, aardig boek
- Ariana: Mooi verhaal met plezier gelezen
- Nelleke: Aardig verhaal metvoor dat tijdsbeeld, Als het klopt
- Thea: Mooi boek met plezier gelezen
- Gerda: Voor de tweede keer gelezen, wel aardig boek
- Janny: Aardig boek leest makkelijk weg
- Wil: Was niet aanwezig maar liet weten het een heerlijk boek te vinden.

Over de schrijver:

Theodore Fontane, de grootste Duitse romanschrijver van de 19^e eeuw, werd op 30 december 1819 geboren te Neuruppin, een klein plaatsje boven Berlijn in de mark Brandenburg. Zijn ouders stammen af van de Hugenoten. Zijn vader is apotheker en verspeelde zijn vermogen met kaarten. Fontane wordt evenals zijn vader apotheker maar besluit op zijn dertigste te gaan werken als journalist in Berlijn en in Engeland. Hij schrijft over de oorlog (Krimoorlog) en hij schrijft ook theater- en literatuur kritieken

In 1850 trouwt hij met Emilie Rouanet Kummer, de vrouw die hij als 16-jarige had leren kennen en met wie hij vijf jaren moeizaam was verloofd. Ze kregen vier kinderen en de archieven wijzen er op dat hij ook nog twee bastaard kinderen had. Hun financiële situatie is erg gespannen en met veel ruzies en zenuwinzinkingen was het geen gelukkige gezin.

Op zijn zesenvijftigste was Fontane in Berlijn een gewaardeerde publicist maar toch besluit hij zijn leven te veranderen en romans en novellen te gaan schrijven. Hij is bijna zestig als zijn eerste roman verschijnt: ”Vor dem Sturm” en als zijn eerste succes roman “Effi Briest” verschijnt is hij al zesenzeventig. Een doorslaand succes was het niet meteen, dat komt pas na zijn dood.

Fontane was een praktisch man, hij moest geld verdienen voor zijn gezin en daarom liet hij zijn romans in familietijdschriften en kranten verschijnen voor hij ze als boek uitgaf. Zijn vrouw Emilie had het duidelijkste handschrift van de familie en zij schreef al die boeken voor hem over, soms verscheidene malen. Effi Briest heeft ze zelfs vier of vijf maal overgeschreven. Fontane was even in de zeventig en zeer depressief, toen zijn arts hem aanraadde eens iets gemakkelijk, spontaan te gaan schrijven en hij begon aan het mooie autobiografische “Meine Kinderjahre” en maakte het boek “Effi Briest” af. In 1898 overleed Fontane aan een hartverlamming.

Zijn archief was aanvankelijk verstoep door zijn lievelingsdochter Mete. Van haar mocht haar vader slechts als een held worden gepubliceerd. Later zijn zijn stukken overal verkocht, meestal voor een habbekrats. In de nazi-tijd en later bij de Russische bezetting van Oost Duitsland zijn diverse lieden met dozen aan de wandel gegaan, vervolgens verdwenen grote delen om politieke redenen achter slot en grendel. In de loop der jaren werden overal vandaan stukken van het archief van Fontane bijeen gesprokkeld en verzameld in het “Fontane-archief” in Potsdam.

Bibliografie:

Zie bijlage.

Korte inhoud van het boek:

Effi Briest is het verhaal van een 17 jarig meisje uit een adellijke familie dat wordt uitgehuwelijkt aan de 20 jaar oudere baron von Instetten, een provinciale bestuurder met goede vooruitzichten. Hij heeft ooit nog om de hand van haar moeder gedongen, maar daar komt Effi pas jaren na haar huwelijk achter. Effi is lief en innemend en zeer levenslustig, ze besluit van haar man te houden op de wijze die met de zeden van haar tijd overeenstemt. De eerste jaren van hun huwelijk wonen ze in het kleine stadje Kessin aan de Oostzee, waar ze zich vreemd en eenzaam voelt. Haar enige gezelschap daar in die jaren is de berekenende huishoudster. De enige aan wie ze steun heeft is Alonzo Gieshübler, een vriendelijke, al wat oudere apotheker.

Kort na de geboorte van haar dochtertje leert Effi de immer vrolijke en lichtzinnige majoor von Campras kennen, een legerkameraad van haar man. Ze kan hem niet weerstaan en heeft een geheime briefwisseling met hem en enkele, even geheime, ontmoetingen. Als von Instetten hier later bij toeval achter komt omdat hij de brieven vindt, komt het tot een duel tussen de twee mannen, waarbij de baron overleeft. Effi wordt door haar man de deur gewezen en ook haar ouders willen niets meer met haar te maken hebben.

Op kamers in Berlijn, slechts bijgestaan door haar trouwe bediende Roswitha, slijt zij haar leven als een verschoppeling. Pas drie jaar later mag ze haar dochtertje even ontmoeten. Het wordt een grote teleurstelling, want het kind blijkt systematisch en met succes van haar te zijn vervreemd. Na bemiddeling van een bevriend arts, strijken haar ouders de hand over het hart en mag Effi naar het ouderlijk huis terugkeren, waar ze langzaam wegwijnt en korte tijd later sterft. Waar ze vroeger als meisje speelde en schommelde ligt nu een steen, bewaakt door Effi's trouwe vriend de hond Rollo.

Janny Pohlkamp

Bibliografie

- 1839 Geschwisterliebe; vertelling; publicatie in de "Berliner Figaro"
- 1840 Heinrichs IV. erste Liebe
- 1840 Du hast recht getan; naturalistischer roman; (verloren gegaan)
- 1850 Von der schönen Rosamunde; romancyclus
- 1845 Zwei Post-Stationen; verhaal; geen publicatie
- 1854 James Monmouth
- 1854 Tuch und Locke
- 1854 Goldene Hochzeit
- 1878 Vor dem Sturm; historische roman
- 1880 Grete Minde; (Ned. vert.: 1983; Grete Minde; door: W. Wielek-Berg)
- 1881 Ellernklipp
- 1882 L'Adultera; (Ned. vert.: 1985; L'adultera; door: Wilfred Oranje en Chris van der Heijden)
- 1882 Schach von Wuthenow, Erzählung aus der Zeit des Regiments Gendarmes; een historische vertelling; (Ned. vert.: 1979; Schach von Wuthenow; door: Ruth Wolf)
- 1884 Graf Petöfy
- 1885 Unterm Birnbaum
- 1887 Cécile
- 1888 Irrungen Wirrungen; (Ned. vert.: 1978; Dolingen Dwalingen; door: Theodor Duquesnoy; ook vertaald onder de titel: Dwalen ... Falen)
- 1890 Stine
- 1891 Quitt
- 1891 Unwiederbringlich
- 1892 [Frau Jenny Treibel](#) oder 'Wo sich Herz zum Herzen find't'
- 1894 Von vor und nach der Reise; causerieën en korte verhaaltjes
- 1895 [Effi Briest](#); (Ned. vert.: 1977; Effi Briest; door: [Pé Hawinkels](#))
- 1896 Die Poggenpuhls; (Ned. vert.: 1922; De familie Poggenpohl; door: Jo de Wit)
- 1899 [Der Stechlin](#); (Ned. vert.: 1997; Stechlin; door: Wilfred Oranje)
- 1906 Mathilde Möhring; (onvoltooid werk)
- Gefährliches Spiel

Fragmenten

- 1845! Der letzte Liepewinkler; parodistisch treurspel
- 1848 Karl Stuart; tragedie
- 1854 Wolsey
- 1874 Bret-Harte
- 1878 Melusine; novelle
- 1877-78 Allerlei Glück; actualiteitsroman
- 1879-92 Sidonie von Borke
- 1880 Eleonore; novelle
- 1881-82 Storch von Adebar; novelle
- 1882 Oceane von Parceval; novelle
- 1894 Die preußische Idee
- 1895 Die Likedeeler; roman; ontstaan 1878-80, 1882; hoofdontwerp 1895
- 1895 Melusine von Cadoudal; novelle

Reisbeschrijvingen

- 1854 Ein Sommer in London

- 1860 Jenseit des Tweed; berichten vanuit Engeland; studies en brieven over het Londonse theater, kunst en journalistiek
- 1862-1882 [Wanderungen durch die Mark Brandenburg](#)
- 1889 [Fünf Schlösser. Altes und Neues aus Mark Brandenburg](#)
- Impressionen aus Italien

Gedichten

- 1840 12 Gedichte; publicatie in: "Berliner Figaro"
- 1850 Männer und Helden; balladen
- 1851 Gedichte; bundel
- 1861 Balladen
- • Fontane schreef meer dan 250 gedichten, waaronder balladen en aforismen

Autobiografisch werk

- 1894 Meine Kinderjahre
- 1898 Von Zwanzig bis Dreißig
- Kritische Jahre Kritikerjahre; (ontwerpfase)

Brieven

- 1905 Briefe an seine Familie
- 1925 Briefe an seine Freunde
- 1929 Briefwechsel mit Paul Heyse 1850-1897; (Erich Petzet)
- 1940 Theodor Fontane und Bernhard von Lepel - Ein Freundschaftsbriefwechsel; (Julius Petersen)
- 1943 Briefe an die Freunde
- 1948 Briefwechsel mit Th. Storm; (E. Gülzow)
- 1954 Briefe an Georg Friedlaender; (Kurt Schreinert)
- 1969-70 Romane und Erzählungen; (P. Goldammer, e.a.)